

Mindezek után kérjük a t. képviselőházat: méltóztassék jelentésünket tudomásul venni, előterjesztett javaslatainkat elfogadni, a vizsgálóbizottságot pedig eljárásának befejezése okából további tiszte alól kegyesen fölmenteni.

Az elnök szavazásra tette föl a kérdést, melyik javaslatot fogadja el a bizottság.

Nagy Ferenc a Szivák tervezetét fogadja el, de hozzájárul Polonyi ama javaslatához, hogy a vesztegetés ellen törvényt hozzanak. Szivák Imre azért nem vette ezt az indítványt tervezetébe, mert nem tartotta erre kompetensnek a bizottságot.

A többség elfogadta Szivák jelentésének tervezetét és a részleteken némi stiláris módosítást tettek. Az elnök végül köszönetet mondott a bizottságnak buzgó működéséért.

A nagy katasztrófa után.

Budapest, aug. 26.

(Saját tudósítónktól.) Ma, a szörnyű tüzkatasztrófa után negyvennyolc órával, még mindig nem csillapodott le a fővárosi közönség izgalma. Ezer és ezer ember tolong a kormos falak alatt, a mennyire a szuronyos kordon megengedi. Utcán, nyilvános helyeken másról sem beszélnek, mint a pusztulásról, az ártatlan emberek rettenetes végéről. A legtöbb szó a tüzoltóság mentőmunkájáról hangzik. Sehogy sem tudja elképzelni még a leghiggadtabb gondolkodás sem, hogy lehetetlen volt az életmentés. A tüzoltóság vezetői ellen megnyilatkozott vád ma kétféle módon talált utat a nyilvánosságra: egy fővárosi bizottsági tag fegyelmi följelentést tett Szczerbowski Szaniszló ellen a főváros polgármesterénél és a tüzoltó-főparancsnok maga is fegyelmi vizsgálatot kért maga ellen, hogy védekezhessék. Így tehát a közönség megnyugodhatik, hogy a tüzoltóság vezetői megkapják büntetésüket, ha mulasztás terheli őket, de viszont elégtételt is szolgáltatnak nekik, ha hibátlanul jártak el.

A tizenkét áldozathoz, sajnos, ma egy tizenharmadik került a gyászos krónikába. Holtteste nem került elő, csakis néhány csontmaradványa. Az ismeretlen ember borzalmas halált szenvedett: csaknem egészen porrá égett. Ez a ma esti fölfedezés újra föléleszti a rémes sejtést, hogy a métermagas romok között még néhány halott hever. Még néhány napig eltart e kínzó bizonytalanság, mert a romok eltakarítását a vizsgálóbizottság szemléjéig elhalasztotta a hatóság.

A halottak közül a zsidó vallásukat holnap, csütörtökön temetik el az új temetőben. Kilencet egy időben, reggel kilenc órakor tesznek örök nyugalomra, a Párisi Áruház tulajdonosnéját pedig külön helyezik sírba délután három órakor.

Uj tűz.

A Párisi Áruház kormos épülete a nagy katasztrófa után huszonegy óráig sötétben meredt a Kerepesi-utca. Ma kora reggel hatodfél órakor azonban megint kivillant belőle a tűz. Említettük már, hogy a Klauzál-utcai fronton a negyedik emeleten csodácsodájára megkímélte a tűz Eisler Gábor kereskedő lakását, a melynek négy ablaka szolgál az utcára. Eislerék a katasztrófa idején nem voltak odahaza, a mi már magában nagy szerencse s ezt még növelte az is, hogy a lakás berendezése sértetlen maradt. Eisler tegnap egyre sürgette a tüzvizsgálóbizottságot, a rendőrséget és a tüzoltókat, hogy üríttesse ki a lakását, mert félti a holmiját.

— Ha eddig nem ment tönkre a lakása, most már biztonságban van, — ezzel ütötték el kérését.

Eisler megnyugodott. Hogy-hogy nem, ma mégis kigyuladt a lakása. Ugy látszik, valahol lapangott benne a tűz, a melyet a hajnali erős szél egyre növelt. A mikor a tüzoltóság észrevette a bajt, már kilövelt a láng mind a négy ablakon. Az utcán álldogáló tömeget alig lehetett visszatartani.

A tüzoltóság hirtelen fölállította a létrát. Budai László és Serák Mihály tüzoltók sebtiben az emeleten termettek s öntözni kezdték a lakás butorzatát. A bátor munkának hamar meg volt a foganatja, a tüzet alig negyedóra alatt eloltották. Szerencse, hogy a tüzoltóknak, a kik halálmegvetéssel hatoltak az égő lakásba, ilyen gyorsan sikerült az oltás, mert nagy veszedelem fenyegette a szomszédos házakat. A Klauzál-utca 2. számú háza tele van gyuló anyaggal, a pincében például tengersok papiros van. A szomszédos Klauzál-utca 3. számú házban volt a legnagyobb a lakók rémülete. Az emberek, az ágyból hirtelen kelve, egy szál ingben futottak az utcára. Az ijedség legin-

kább egy leánynak, Klein Margitnak ártott meg, a ki heves szivgörcsöt kapott. Bevitték egy dohány-utcai kávémérésbe, a honnan később a Rökus-kórházba szállították. A mint a leányt a tömeg közt vitték, mindenki úgy látta, hogy halott s gyorsan elterjedt a hír, hogy a tüzoltók holttesteket találtak a romok között.

A kiujult tűz nagy megriadást okozott a Rökus-kórház betegek között is, a kik két nap óta nem tudják álomra hajtani fejüket s a katasztrófa óta folyton az ablakokban állanak s szörnyűködve bámulják a rommá lett házat. Müller Kálmán professzornak, a kórház igazgatójának kellett a betegek közt megjelenni, a kik el akarták hagyni a kórházat. Az igazgató csitító beszéde nagysokára megnyugtatta a betegeket.

Veszedelemes házak.

A leégett hatalmas palota falán itt is ott is repedések támadtak ma reggelre s attól lehetett tartani, hogy a palota hátsó tüzfala, a mely a Klauzál-utca, illetve a Dohány-utca néz, a szélben leomlik. Ezért a vizsgálóbizottság a szakértőkkel bejárta a szomszédos házakat is s a Kerepesi-ut 40. számú ház valamennyi lakóját kilakoltatta. Kiürítették a Klauzál-utca 3. és a Dohány-utca 37. számú ház lakásait is és a lakókat Márkus József főpolgármester rendeletére a nagydiófa-utcai elemi iskolában szállásolták el. A leégett palota meredező, összeropedezett tüzfalát a kéményekhez kötelekkel erősítették oda, de ez aligha lesz elég, hogy a fal leomlását megakadályozza. Veszedelemet rejteget a palota pincéje is, a melyben a mai napig sem sikerült a tüzet teljesen lokalizálni.

Magában a leégett palotában csodás módon épen maradt Keszler Zsigmond dr. ügyvéd lakása, a ki feleségével, Inkei Gizella volt színművésznővel a veszedelem kitörése után egy órával érkezett a fővárosba. Halálos remegés között nézték a tűz pusztítását s leirhatatlan megnyugvással vették hírül, hogy a drágán butorozott lakásban épen maradt minden. A tüzoltók ma délelőtt fölmentek a lakásba és igen sok értékes holmit hoztak le az ügyvéd kérelmére. Érdekes, hogy a belső szobában még járt az óra a falon s a könnyű csipkefüggöny sem lobbant lángra, pedig egy ajtóval kijebb a konyhaedények elolvadtak a pusztító tűzben. A tüzoltók zsákokban lecsusztatták a lakásban talált értékesebb tárgyakat. Este nyolc órakor a lakás egy beégett szobájából egyik tüzoltó Inkei Gizella műrtuszból való menyasszonyi koszoruját és fehér struccotoll legyezőjét hozta le.

Kutatás a romok között.

A főváros közönsége szívszorogva lesi, hogy a Kerepesi-ut 38. számú házában romjai közt nem akadnak-e újabb holttestre.

A mikor ma reggel az újabb tüzet eloltották, Blaschnek Hugó tüzoltó-segédtsízt fölállította a tolólétrát s emeletről-emeletre megvizsgálta az összes lakásokat, vajjon talál-e bennük holttestet. Fölkortorta sebtiben a törmelékhalmozokat is s a mennyire lehetséges volt, megállapította, hogy egyetlen ember sem égett benn az elpusztult házban. Ez természetesen csak hirtelen vizsgálódás eredménye s a rendőrség nem elégszik meg vele. Számon tartja azt az elterjedt hírt, hogy több ember eltűnt. Mihelyt az építő-állvány teljesen elkészült s az épület falai is annyira kihültek, hogy lehetséges a lakások huzamosabb megközelítése, alapos kutatást végez majd a rendőrség az emeleteken, hogy hitelesen megállapítsa, égtek-e oda emberek az izzó házban, vagy sem. E célra át kell majd vizsgálni a pincét is, a melyben egyre ég elfojtott, parázsló tüzzel a főlhalmazott rengeteg szövetáru. A pincébe azonban majd csak napok múltán lehet behatolni, előbb sok minden akadályt kell elhárítani az utból.

Annyi már bizonyos, hogy a lakók és vendégeik közül már senki sem hiányzik. Egy részük meghalt, egy részük megsebesült s néhány épen menekült ki a veszedelemből. A közönség azonban aggódik, hogy a vidéki vevők közül többen járhattak szerencsétlenül a boltban.

A kórházban.

A Rökus-kórház újrafestett, boltozatos folyosóin ma már csend uralkodik. Lábujjhegyen járó apácák, orvosok és néhány ujságíró járja a szobákat, a hol a katasztrófa áldozatait ápolják. A sebesültek közül ma este eltávozott Korbinyi Gizella is, a Spirák cselédje, a ki — mint ismeretes — a harmadik

emeletről ugrott a mentőponyvába. Egész nap volt házikisasszonyának, *Spira Adélnak* ágya szélén ült s vigasztalta a nálánál jóval súlyosabb beteget. *Korbinyi Gizella* megnémult az esés következtében, de ma már visszanyerte teljesen beszélő képességét.

A cselédeleány hálálkodva mesélte, hogy *Farkas* gondnok közbenjárására a kórháztól három öltözet új ruhát kapott, hogy legyen mit fölvennie, ha a kórházat délután elhagyja. A mellettük levő szobában fekszik *Mátyás Gizella*, *Goldbergerék* volt cselédje, a ki a negyedik emeletről ugrott le a ponyvába. Ma már sokkal jobban van s részletesen el tudja mondani menekülésének történetét. A mikor a tűz kiütött, azonnal észrevette, de nem hitte, hogy a negyedik emelet is lángba borulhat. A mikor sorba kigyuladtak az emeletek s a negyedik emelet is égni kezdett, mindnyájan a sarokszobába futottak. A szomszéd-lakásokból is sokan ideszorultak s iszonyu rémülettel néztek le a lángtengeren át a mélységbe. A szoba is nemsokára kigyuladt s a becsukott ajtó recsegve fölnyílt. Az előszobából vörös lángtenger vigyorgott rájuk s mindannyian zokogva, kétségbeesve borultak egymás nyakába, mintha az élettől bucsuznának. Egyszerre a szomszéd szobából egy tüzőltő rontott be, így mondta el a leány s biztatta őket, hogy ugorjanak ki. Senki sem mert engedelmessé válni, mire a tüzőltő átkarolta és az ablakhoz vonzolta. Láta, hogy most már csak két halál között választhat és ledobta magát a ponyvába. Még röptében elvesztette az eszméletét, s csak tegnap este tudta meg, hol fekszik s mi történt azután. *Mátyás Gizella* is boldog, hogy a legnagyobb urat, a királyt láthatta először életében.

Spira Adél, a kiszzenvedett szülésznő husz éves leánya, ma már szintén a gyógyulás útján van. A negyedik emeletről ugrott le s állkapcsa eltört. Fájdalmasan morzsolja ki ajkai között a szavakat s mindenkivel édesanyja után kérdezősködik:

— Hogy van? Csak már fölkelhetnék, hogy láthatnám!

Szegény leánynak sejtelve sincs, hogy édesanyja élettelenül fekszik az orvostani intézet jégkamrájában. *Spira Adél* eltört állkapcsát tegnap megoperálták s ma már a daganat is eltűnt. Élénken beszélget s különösen boldogan emlékezik vissza a király látogatására.

— Olyan boldog vagyok, mondta. Ide ült a király az ágyam szélére s úgy fogta a kezemet!

A férfiak közül *Glück Sándor* állapota is javul. Ma már le és föl járt a kórház nagy kórtermében. Feje be van kötözve egészen, balszeme is gyógyul s a mitől félték: a szeme világát sem veszti el. Részletesen beszéli el a betegnek a tűzben töltött három óra borzalmait, a mit ott töltött a tűz és a vízvezetékéből zuhogó vizsugar birkózásánál. Tudósítónkat kérte, hogy vigyen be neki ujságokat, mert szeretné a katasztrófa többi részletét is tudni. Az orvosok azonban megtiltották neki az olvasást. *Tóth Ferenc* önkéntes tüzőltő, a kit ajultán hoztak ki az égő palota lépcsőházából, ma már magához tért, jóízűen evett és délben el is hagyta a kórházat. Mindössze tizenkilenc esztendő, de hőies elszántsággal tette kockára életét, hogy egy öreg embert megmenten.

A katasztrófának még egy súlyos sebesültje van, a kit az Erzsébet-körut 29. számú lakásán ápolnak. A sebesült *Schönwald Ede*, a Párisi Áruház csomagolója, a ki szintén benn volt az üzletben, a mikor a tűz kiütött. Megpróbálta a tűz eloltását, de e közben teljesen összeégett az arca és a keze. A mikor a tűz már elharapódzott, kifutott az utcára, s a lakására sietett, a hol eszméletlenül rogyott össze. Állapota még most is igen válságos.

A király adománya.

Jelentettük, hogy a király nagyobb összeget szánt a katasztrófa kárvallottjainak. Jóságos szívéből fakadó részvétét pénzre váltotta, a mely a szűkölködőket kenyérhez juttatja. Ő felsége ma reggel ötezerháromszáz koronát küldött a főkapitányságra, hogy ossza ki azok közt, a kiknek leg-sürgősebb a segítség.

Az összegből 4000 koronát az Áruház kereset nélkül maradt személyzete kap, a többi pénzt pedig a sebesültek közt osztotta ki még ma délután *Boda kapitány*. Száz-száz koronát kaptak: *Korbinyi Emma* cseléd, *Mátyás Gizella* szobaleány, *Spira Adél* varrónő, *Glück Sándor* kereskedelmi alkalmazott, három megsebesült tüzőltő, *Dobos János* házfelügyelő, *Tóth Katalin*, *Sós*

Mária, *Feigler Sarolta* cselédek, azonkívül 200 koronát kapott néhai *Spira Sarolta* családja.

Holttest a fürdőszobában.

Még délelőtt azt jelentette *Blaschnek* Hugó tüzőltő-segédtsz, hogy átkutatta a Kerepesi-ut 38. számú házát, s hogy ennek alapján állíthatja, hogy a romok között nincs holttest. Ezt az optimista véleményt ma este, sajnos, megcáfolta egy rémes lelet: emberi testrészeket találtak egyik harmadik emeleti lakás fürdőszobájában. E fölfedezés története a következő:

Schmidt Ede rendőrfelügyelőnek jelentette ma este hét óra tájban egy fiatalember, hogy őt arról értesítették, hogy a Párisi Áruház fölötte lakó *Kopits dr.*-nél látogatóban volt a katasztrófa idején egy orvos, a kinek azóta nyoma veszett. A rendőrfelügyelő erre felküldött a harmadik emeletre két tüzőltőt, hogy lámpavilágnál kutassák át *Kopits dr.* lakását. A tüzőltők behatoltak ebbe a lakásba, de nem találtak semmit. Erre tovább keresgéltek s betévedtek *Goldbergerék fürdőszobájába*.

Ott, a megolvadt kád és kályha romjai között megszenesedett emberi vázra bukkantak. A váz legnagyobb része az érintésre összeomlott, de egyik tüzőltő mégis lehozta az ismeretlen halott térdcsuklóját és egy arasznyi lábszárcsontdarabot, a melyből a lelet kétségtelen emberi voltát meg lehet állapítani. A csukló tokszalagjai nyirkos szákkal fogják össze a térdkalácsot, a felső combcsontnak a térdkalácsal izülvő fejét és az alsó lábszár sípcsontjának felső részét. A térdizület valószínűleg egy férfi-test ballábának maradványa. Tekintve a térdizület fejlettségét, a hatósági emberek is abban a véleményben vannak, hogy a borzalmas véget ért ember férfi volt.

A fürdőszoba a hálószobából nyílik a két-tős épület udvari része felé s valószínű, hogy a bennszorult ember, a mikor a hálószoba égni kezdett, bemenekült a fürdőszobába. Visszafelé már nem volt menekvése. A lángok ott ölték meg. A térdizület legnagyobb része is szénné vált, de a csontszén félreismerhetetlen likacsossága, a térdkalács (patella) épsége kétségtelenné teszi, hogy egy emberélet pusztult el a szűk fürdőszobában. Ki volt a szerencsétlen? Nincs rá biztos felelet. Megindult a találgatás, de ki tudná megmondani az igazat, a mikor az üzlet alkalmazottai között igen sok volt az idegen, a kiknek hozzátartozói csak napok, hetek múltán indulnak övéik keresésére.

A borzalmas lelet újra fölizgatta a közönséget, melynek során egy perc alatt átszárnnyalt a hír. Hány emberi csontvázat söpörhettek szét a tüzőltő-fecskendők s hányat nem fognak sohasem megtalálni? A folyton növekedő tömeg lázas kíváncsisággal szorította befelé a katonaság és a rendőrség kordonát, hogy a rémes pusztulás corpus delicti-jét lássa.

A csontmaradványokat egyelőre az épület előtti gyepen egy állványra helyezték el, majd kiszállították a törvényszéki orvostani intézetbe, a hol holnap délelőtt hivatalosan is meg fogják vizsgálni.

Legvalószínűbb, hogy a fürdőszobában *Reichner Simon*, a Párisi Áruház eltűnt alkalmazottja pusztult el. Ez a szerencsétlen ember, a ki egy kissé eszelős, kifutott ugyan a boltból, a veszedelem pillanatában, de megint visszahozta, hogy valami értékes holmit kimentsen. Vissza már nem jöhetett s így fölfelé próbált menekülni.

A másik verzió az, hogy az újabb áldozat: asszony. Ma délután ugyanis megjelent a VIII. kerületi kapitányságon egy férfi s elmondta, hogy az ő huga valószínűleg bennégett a Kerepesi-ut 38. számú házban, a hol albréletben lakott. Ő (a férfi) a tűz kitörésekor betegen feküdt a Rókus-kórházban. A tűz őt is az ablakhoz csalta s később észrevette, hogy huga, a ki a bábaképző-intézet növendéke, egy harmadik emeleti ablakban kendővel integet. Azt is látta, hogy nem ugrott le, hanem becsukta a zsalut. Mivel huga még nem került meg, azt hiszi, hogy megégett.

A rendőrség, a vizsgálóbíró utasítására, megszüntette a házban a további halott-kutatást, mert elsőbb a törvényszéki vizsgáló-bizottság fogja megtartani a helyszíni szemlét.

A csontmaradványok föltalálása után fél-órával egy tüzőltő visszament a fürdőszobába s állítólag még egy szénné égett holttestet vett észre. Ennek az állításnak valóságáról még nem győződtek meg.

A halottak.

A katasztrófa halottjainak egy részét ma este elszállították a törvényszéki orvostani intézetből a rákoskereszturi új zsidó-temető halottasházába. Előbb még, délután, agnoszkálták az utolsó ismeretlen halottat és megállapították teljes nevét a *Márkusék Mari* cselédjének. Az ismeretlen nőben *Proksa István* köz-uti vasuti alkalmazott fölismerte a feleségét, született *Német Terézt*. Ő volt az egyik takarítónője *Goldberger Henriknének*, s most már megvan az is állapítva, hogy a másik takarítónő a már ismert halottak egyike, *Hartmann Vilmosné* volt; tehát az a két alak, a kit a negyedik emeleti ablakban a tömeg megfigyelt, hogy nem ugrottak le, hanem halálra szántan visszavonultak s bennégték, nem a két takarítónő volt. A *Márkusék* cselédjét pedig egy fiatal ember, a leány ismerőse agnoszkálta, a ki délután öt órakor jelent meg a halottaskamrában. A cseléd neve *Szabó Mari*, huszonkét éves és *kolozsvári* származású. A halottak teljes névsora tehát ez:

1. *Goldberger Henrikné*.
2. *Özvegy Márkus Lajosné*.
3. *Márkus Margit*.
4. *Spira Samuné*.
5. *Weinberger Margit*.
6. *Weinberger Janka*.
7. *Reichmann Anna*.
8. *Hartmann Vilmosné*.
9. *Blankenberg Géza*.
10. *Beer Ilona*.
11. *Proksáné Német Teréz*.
12. *Szabó Mari*.

A halottak 692-től 703. sorszámig vannak be-lajstromozva az orvostani intézet halottas könyvében. Haláluk oka egyenkint így van meghatározva:

Goldberger Henrikné agyalapi törést szenvedett, *Márkus Lajosné* agyarázkódást, *Márkus Margit* agyalapi törést és egész testre kiterjedő égést, *Szabó Mari* agyarázkódást, *Reichmann Anna* agyarázkódást, *Beer Ilona* agyalapi törést, *Hartmann Vilmosné* agyarázkódást, *Weinberger Margit* agyarázkódást, *Weinberger Janka* agyalapi törést és az egész testet elborító égést, *Spira Samuné* agyarázkódást és agyalapi törést, *Blankenberg Géza* agyarázkódást és *Proksa Istvánné* agyalapi törést.

A halálnem megállapítására egyik halottnál sem volt szükség a boncolásra s mivel a hozzátartozók és a zsidó hitközség a boncolás mellőzését kérte, az ügyészség nem is boncoltatta föl egyik halottat sem. Délután értesítette a rendőrség a halottak rokonságát, hogy a ki maga akar szerencsétlenül járt hozzátartozója temetéséről gondoskodni, este hét órakor átveheti a holttestet. Senki sem jelentkezett. A halottakat, a kik együtt éltek át az utolsó kínos perceket és azután együtt haltak borzasztó halált, — a mennyiben a vallás szét nem választja őket, — közösen temetik el. Közösen kapják a halottak a résztvevő közönség koszoruit is, a melyekből már eddig is többet küldtek a temetés alkalmára a Rókus-kórházba.

A halottak sorában tizenharmadik az az ismeretlen ember, a kinek néhány csontmaradványát ma este találták meg a leégett ház harmadik emeletén.

A temetés.

A tiz zsidó halott közül (*Szabó Mari* cselédén kívül a ma agnoszkált *Proksa Istvánné* is keresztény), ma nyolcat kiszállították a rákoskereszturi új zsidó-temető halottasházába. Csak *Beer Ilona* és *Spira Samuné* holtteste maradt még az orvostani intézetben, mert hozzátartozóik még nem jelentkeztek a halottasvizsgálati cédulával az anyakönyvi hivatalban. *Beer Ilonának* vidéken van a családja, *Spiráné* férje pedig nem gondol a hivatalos eljárásra, egész nap örülteként ott futkos a rommá égett ház előtt s kezét tördelve zokog.

Este nyolc órakor érkezett hét halottszállító-kocsi a holttestekért az orvostani intézetbe. Az Üllői-uti kapun hajtottak be az udvarra s jöttükre nagy tömeg futott össze a kapu elé. Az intézet vezetősége, hogy elkerülje a csődületet, elhatározta, hogy a Tü-zőltő-utcai kapun vonuljon ki a halottas-kocsik sora. De a közönség megtudta a dolgot s áthúzódott ehhez a kapuhoz. A halottak rokonságából senki sem volt jelen. Külvárosi nép gyűlt össze, a melynek öregje a rémes történet élénk tárgyalásával tölti ki a várakozás idejét, mialatt az apraja, mesterinasok és utcagyere-

kek birkózással, hancurozással csinálnak lármát. Fél-óraig tartott, míg a holttesteket elhelyezték a kocsikba. Valamennyit abba a koporsóba tettek, a melyben eltemetik. Azután előjött egy szolga, kinyitotta a kaput. A lárma elcsittult, borzadástól néma szájalom fogadta az udvar szögletéből egymásután előbukkanó kocsikat. A kapuhoz értek a kocsik s a népből ekkor már sokan sóhajtották:

— Szegény szerencsétlenek!

Minden újabb kocszi látása egyet szoritott az emberek szívében s a mire a bús kocsisor keresztüljárt a kapun, az asszonyok legtöbbször hangosan zokogott, az imént még ugrándozó gyermekek is sirtak. A férfiak közül többen számlálták:

— Egy ... kettő ... három ... négy ... öt ... hat ... hét ...!

Ennyi volt a kocsik száma. Kivált sorukból a *Goldberger* Henrikné kocsija, a legelső. Négy ló volt elébe fogva a fényezett halottas hintónak. A többi egyszerű, festett kocszi volt, kétfogatu, egyedüli fényesség rajtuk az égő lámpás világa. A harmadik kocsiiban két koporsó volt, a *Weinberger* testvéreké.

A szomorú menet a meghatott közönségtől kísérvé, egy darabig a Tüzoltó-utcán haladt, azután az Üllői-utra tért át, a honnan a temetőbe vivő kőbányai-uton hajtott végig. Egy óra múltán megérkeztek a kocsik a rákoskeresztúri temetőbe s a koporsókat díszes ravatalra állították. Hetet közös ravatalra, *Goldbergerné* külön. *Goldbergerné* a családja temetési holnap, csütörtökön délután három órákor. A hét másik halottat a budapesti *Kevra Kadisa* költéségén temetik csütörtökön délelőtt kilenc órákor, külön-külön sirba. A halotti beszédet *Kohn Sámuel* dr. főrabbi mondja.

A másik két zsidó halottat, *Beer Ilonát* és *Spiránét* holnap este nyolc órákor szállítják a temetőbe s pénteken délelőtt lesz a temetésük, ugyanolyan díszszel, mint a többié.

A két keresztény halottnak, *Proksa Istvánnak* és *Szabó Marinak* temetéséről a főváros hatósága gondoskodik. Holnap este nyolc órákor szállítják el a két holttestet az orvostani intézetből. Még nincsen elhatározva, vajjon egyszerű, vagy pedig díszes temetést kapnak-e. Ha díszes temetést rendez a főváros, akkor a két halottat a kerepesi-úti temetőbe viszik, éjjelen át a halottas házban pompás ravatalra teszik s másnap a hatóság képviselőjében közös sirba bocsátják. Ha egyszerű lesz a temetésük, akkor a két holttestet az új temetőbe viszik s mindjárt a halottaskocsik megérkezése után, a nélkül, hogy ravatalra helyeznék őket, csendben elhantolják, ez esetben is közös sirba.

A katasztrófa helye.

A tegnap éjszakai pihenő után ma reggel újra megkezdtek a munkát a tüztől a rommá égett házon. Az ácsok még a múlt éjjel hozzáfogtak az építő-állvány összetakolásához s hajnalra már megvolt az első emeletig a följáró. A szomszédos 40. számú házat deszkafallal vették körül. Ebbe a házba, a melynek első emellete és áruház raktárának a tüzfalon áttört folytatása is teljesen leégett, már tegnap nem bocsátották be a lakókat; a butorok azonban a lakásokban maradtak. Több lakásba itt is behatolt a pusztulás s az épület lépcsőháza olyan rozoga, hogy veszedelemmel járna rajta a közlekedés.

Kora reggel, hat óra előtt jelentek meg a tüztől, a kik a tűz keletkezésétől fogva alig pár órát pihentek, s a kiket ugyszólván teljes számban foglalkoztat az áruház épülete. A közönség is, a mely a két napi ácsorgásban elfáradva, éjjelen át husz-harminc emberre fogyott, nagy tömegben ellepte megint az utat. Megérkezett a katonai fölváltás is, a somogyi bakák néhány szakasza, a kiknek derék ezrede majdnem egyedül gyakorolja egyfolytában a katonai őrség kötelességét. A leégett ház előtt való csoportosulás miatt ma is csak a Népszínházig közlekedtek a kerepesi-úti villamos kocsik, s a ki tovább akart utazni, annak átszálló-jegyet kellett váltani és a mellékútcán keresztül, a tömeget megkerülve, a Rókus-körházon túl ülhetett csak megint a villamosra.

A tüztől főmunkája ma a bennégettek holttestének keresése és a reggel kiujult s újra nagy lánggal égő tűz eloltása volt.

A tüztől a délelőtti órákban a Siófokról megérkezett *Keszler Zsigmond* dr. ügyvéd kérésére negyedik emeleti lakásába kuszta föl, hogy lehozzák számára épen maradt holmiját. A tűz idején jól elzárt lakásban minden teljesen sértetlen maradt.

A falon az óra ketyegett és teljesen pontosan mutatta az időt: kilenc óra husz perc. A könnyű csipkefüggöny se gyuladt ki a pokoli hőségben, a mely pedig a konyhában talált két tojást keményre megsütötte; egy tüztől meg is ette az egyik tojást. A tüztől zsákokban sorra lecsusztatták az utcára a lakásban talált értékesebb és könnyen szállítható tárgyakat s *Keszlerék* a szemközt lévő *Klauzál-utcai* házba raktározták be egyelőre holmijukat.

Kévéssel kilenc óra után hatalmas zuhanás halatszott: a *Klauzál-utcai* tüzfal egy része omlott be. E miatt délután hozzáfogtak a tető megmaradt részének gyors lebontásához. Szerencse, hogy a leszakadt tüzfal nem a szomszédos alacsony ház tetejére esett, hanem befelé, a leégett ház udvarára.

Délután és este megjelentek a katasztrófa helyén: *Goluhovszki* gróf külügyi miniszter, *Perczel* Dezső országgyűlési képviselő, továbbá a bécsi tüztől főparancsnoka és egy bécsi műszaki tanácsos. *Goluhovszki* gróf inkognitóban jött, minden kíséret nélkül s a közönségből senki sem ismerte meg. A bécsi szakemberek tanulmányozás céljából jelentek meg.

Érdekes, hogy a főváros tolvajai még a romok közt is zsákmányt vélnek találni. Délután rajtaértek egy csavargót, a ki beszökött a rommá lett házba és mozsarat és egyéb konyhaszert hozott ki a falak közül kabátja alá rejtve. Két másik notórius tolvajt, *Osikán* Ferencet és *Deutsch* Mátyást pedig a detektívek fogták el a szomszédos 40. számú házban, a mint a lakatlan szobákban ékszer s egyéb értékes holmit összelopkodtak. A tolvajokat megkötözve a kerületi kapitányságra vitték. A kapitányság tömlőcében van még három más tolvaj is, a kik az Áruház égésének kezdetén betörték egy kirakatot s több holmit el akartak lopni.

A főváros rendkívüli közgyűlése.

A főváros, a mely tegnapi tanácsülésén már foglalkozott a katasztrófa ügyével, holnapután rendkívüli közgyűlést is tart. Ma délelőtt ugyanis *Morzányi* Károly, *Vázsonyi* Vilmos és *Ehrlich* G. Gusztáv fővárosi bizottsági tagok fölkeresték *Márkus* József főpolgármestert s megkérték, hogy a *Párisi Áruház* égése ügyében hívjon össze rendkívüli közgyűlést. A főpolgármester eleget tett a fölhívásnak s a rendkívüli közgyűlést kitűzte augusztus 28-ára, péntekre, a gyűlés délelőtt tizenegy órákor kezdődik.

A közgyűlés első sorban mély részvételnek fog kifejezést adni, azután a kárvallottak segítéséről gondoskodik. Ugy értesülünk, hogy a közgyűlés a tűzben elpusztult emberek családjának *husz ezer koronát fog megszavazni.*

A közgyűlés semmiesetre sem fog simán lefolyni, mert több városatyja erős támadásra készül a *Párisi Áruház szabálytalan építése* dolgában, mások pedig a *tüztől vezetőit fogják megvádolni.*

Följelentés Szczerbovszky ellen.

Földes Árpád dr. fővárosi bizottsági tag ma délelőtt a következő fegyelmi följelentést adta át a helyettes polgármesternek *Szczerbovszky* Szaniszló tüztől főparancsnok ellen:

Nagyságos polgármester ur! Este a fővároshoz közel fekvő nyaralómban lévén, csak az újságokból, szemtanuktól és a nagyközönségnek elbeszéléséből tudtam meg a *Párisi Áruház* szörnyű katasztrófájának borzalmas részleteit. A főváros polgárságának nagy része abban a meggyőződésben van, hogy annak, hogy a szörnyű katasztrófánál emberáldozat is esett, a székesfőváros tüztől főparancsnoka, főleg annak vezetősége s illetve ennek ügytelensége és vastag tudatlansága az oka. Egy utolsó falusi tüztől főparancsnoknak is, a kinek nem hivatása, hanem csak emberszeretetből gyakorolja a tüztől főparancsnokságot, ha tűz színhelyére érkezik, első dolga, hogy meggyőződjék arról, vajjon az égő objektumban van-e emberélet, s ha igen, azt mentse meg. A székesfőváros elég nagy költséggel tartja fenn a tüztől-testületet, s annak vezetője minden egyébre gondolt, csak arra nem, hogy az égő házban lévő embereket s azoknak életét megmentse. Gondolhatta volna, még pedig az első pillanattól fogva, hogy a négyemeletes házban emberek is vannak s ha magától ennyit ki nem talált, azt beszélék, hogy figyelmeztették a tüztől főparancsnokságot, hogy az égő falak között számos ember várja megmentését. Azt beszélék, hogy tisztán a tüztől főparancsnokságnak mulasztása okozta a sok halált és sebesülteket, mert a helyett, hogy a tűzben rekedt s magukkal nem bíró, eszűket vesztett asszonyok tanácsára és megmentésére a tölöltrán vagy a szomszédos házból tüztől főparancsnokot küldött volna, a kik könnyű szerrel, akár a szomszédos ház utján, akár a szomszédos ház tüzfalán keresztül tört

résen megmenthették volna a szerencsétlen áldozatokat, nyugodtan nézték, a mint az utolsó reménytől is megfosztott emberek a tüzhálal elől a majdnem épp oly biztos halálugrást tették.

Azt mondják, hogy a tüztől főparancsnok súlyos mulasztást követett el, mert habár négyemeletes házban lévő bolti tűz jelezte, a szükséges készletekkel föl nem szerelve jöttek a kerületi trének a tűz színhelyére.

Azt állítják, hogy ha a tüztől főparancsnok kellő körültekintéssel első sorban az emberek életének megmentésére gondolt volna, a gőzfecskendő és a túl nagy mennyiségű vízzel a kapu bejáratánál a tüzet igen könnyű szerrel elolthatta volna és további vizsugárral, még a lépcsőn is lejuthattak volna a tűz tengerében rekedt emberek.

Mint hogy a legközelebbi időkben, a szünetre való tekintettel, közgyűlésen indítványomat meg nem tehetem s minthogy egy a főváros közönségének, valamint a tüztől főparancsnokának érdeke megkívánja, hogy tisztázassanak e gyanuk, hogy ha mulasztások elkövetettek, a bűnös lakoljon, vagy ha tudatlanság volt okozója a katasztrófának, egy szakképzettséggel bíró személy legyen a tüztől főparancsnoka, több hozzám forduló polgártársam megbizásából arra kérem Budapest székesfőváros nagyságos polgármesterét:

Méltóztassék sürgős fegyelmi vizsgálatot indítani *Szczerbovszky* Szaniszló tüztől főparancsnok ellen annak kideríthetése céljából, vajjon igazak-e a fölmertült gyanukok, vajjon igaz-e, hogy a legcsekélyebb tüztől tudással a sok ember élete megmenthető lett volna s a szörnyű katasztrófa legnagyobb szerencsétlenségei elkerülhetők lettek volna-e s arról a lehető legközelebbi idő alatt akár egy rendkívüli közgyűlés utján, akár pedig más alkalmas módon a főváros közönségét megnyugtanni. Kiváló tisztelettel *Földes* Árpád dr., fővárosi bizottsági tag.

A tüztől főparancsnok különben ma kérvényt nyújtott be *Matuska* Alajos helyettes-polgármesterhez, a melyben arra való hivatkozással, hogy némely lap őt és *Markusovszky* Béla segédtestet okolja az emberek pusztulásáért, fegyelmi vizsgálatot kér kettőjük ellen s addig is, míg ez megtörténik, kéri, hogy azonnal függeszszék föl őket szolgálatuktól. Intézkedést kér azonkívül, hogy a királyi ügyészség is megindítsa ellenük a vizsgálatot. A helyettes-polgármester a kérvényt nem fogadta el, mert a vizsgálat már úgy is folyik.

A Párisi Áruház alkalmazottai.

Megindult minden vonalon az elpusztult nagykereskedés másfél száz alkalmazottjának fölsegítésére szolgáló akció. A jószívű közönség kisebb s nagyobb adománnyal járul a kenyér nélkül levő emberekhez. Még a bécsi kereskedők közül is többen adakoztak erre a célra. A gyűjtést egy tizenötös bizottság vezeti, a melynek tagjai: 9 az áruház alkalmazottai közül, 4 a Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete részéről és kettő a sajtó részéről. Ez a bizottság első ülését augusztus 27-én, délután négy órákor tartja az *Andrássy-ut* 13. száma alatt levő egyesületi helyiségben.

A rendőri vizsgálat.

A katasztrófa ügyében a rendőrség széles alapon, mindenre kiterjedőképpen folytatja a vizsgálatot, a melynek vezetésével a főkapitány *Kórody* M. Béla rendőrfogalmazót bízta meg. A rendőri nyomozás irányát és keretét a következő hat pontba lehet egybe foglalni:

1. A négyemeletes, két utcára szülő hatalmas épület építésénél és a nagy kiterjedésű áruház berendezésénél betartották-e az építési engedélyben előírt szabályokat és föltételeket, fölülvizsgálták-e és helybenhagyták-e azokat? Tekintettel voltak-e az építkezés megadásánál arra, hogy az áruházban könnyen égő és tűzveszedelmes áruk vannak fölhalmozva?
2. Volt-e engedély arra, hogy az áruház tulajdonosai a *Klauzál-utca* 3. számú és a *Kerepesi-ut* 40. számú ház tüzfalát áttörjék. Ha volt rá engedély, az abban megszállt nyilásnak megfelelő volt-e az áttört nyílás? Mert nem volt a nyíláson vasajtó, vagy olyan tűzbiztosági szerkezet, a mely tűzvész esetén elzárható lett volna, hogy a tűz a szomszédházba ne csaphatótt volna át.
3. Hatóságis engedéllyel történt-e az üzletben a második emeletig terjedő faportálok fölépítése és az egyetlen, amugy is szűk kapukijáratnak kirakatokkal és árukkal való eltorlaszolása.
4. Igaz-e, hogy nem volt tűzbiztos fal az üzlet és a kapukijárat között?
5. Miután megállapították, hogy a tizenkét halott nem a tűzben vesztette az életét, hanem menekülés közben, mi az oka annak, hogy ezeknek a szerencsétleneknek a megmentéséről a kellő időben nem gondoskadtak?
6. A katasztrófa a tüztől késői megjelenése, hiányos fölszerelése, vagy egyéb építési hibák folytán következett-e be?

Kórody M. Béla rendőrfogalmazó tegnap kihallgatta *Martinek* János villamos szerelő-segédet, a ki az

Áruházban a dinamógépek kezelésével volt megbizva. Erről az emberről megállapították, hogy *működését senki sem ellenőrizte és hogy nem volt gépkészítői oklevele sem.* Vallomásában elmondotta, hogy mihelyt észrevette a veszedelmet, elzárta a gázrát és kioltotta a villámos világítást. Lehet, hogy éppen a miatt, hogy sötétség támadt, nem menekülhettek az emberek a szuterén helyiségekből. A rendőrfogalmazó ma kihallgatta *Goldbergert*, az áruház tulajdonosát és harminc alkalmazottját.

Spiráné jóslata.

Pálos Géza dr. ma a következő sorokat küldte lapunknak:

A nagy katasztrófa egyik áldozata, szegény *Spira Sománé*, a tüzeset következményeit megjósolta. Engem, a ki augusztus elsejéig a leégett ház második emeletén laktam, két hét előtt meglátogatott és ez alkalommal a következőt mondotta:

— Uram, ne sajnálja, hogy lakását elhagyni volt kénytelen. Örüljön, hogy abból a házból kiszabadult. Higyje el nekem, hogy ez a jó Isten rendelése. Nem hiszem, hogy abban a házban *csak egy lakó is megmaradna*; én fölmondok a legközelebbi alkalommal. Nekem már *régóta nincs nyugtom*, nem tudok aludni, míg az áruházban világosságot látok. Meg vagyok győződve, hogy abból az épülethől, ha, Isten ments, tűz ütne ki, az ember *elevenen ki nem szabadul.*

Hasonlóan nyilatkozott mások előtt is.

A tűz híre a külföldön.

A budapesti katasztrófa híre nagy megdöbbenést keltett a külföldön. A bécsi kereskedelmi alkalmazottak egyesülete holnap este rendkívüli ülést tart, a melynek egyetlen tárgya a szerencsétlenség fölött való részvét kifejezése lesz. Tegnap különben már a gyűjtés is megindult Bécsben a Párisi Áruház kenyér nélkül maradt alkalmazottjai javára. — *Abbáziában* valószínű pánikot idézett elő a szerencsétlenség híre a fürdővendégek között, a kik között vagy ezer budapesti is van. Az éttermek, kávéházak egy szempillantás alatt kiürültek és mindenki a táviróhivatalba rohant, a melyet, telefon hiányában, valószínűleg ostrom alá fogtak. — *Berlinben* is nagy rémületet keltett a szerencsétlenség híre, és habár a berlini áruházak a nixdorfi nagy árucarnok pusztulása óta tüzendészeti-
leg minden szükségessel biztosítva vannak, a német áruháztulajdonosok egyesülete mégis kiküldte egy megbízottját Budapestre, hogy a szerencsétlenség körülményeit tanulmányozza.

A tűz ismét kiujult.

Éjszaka negyed háromkor, a midőn már csak néhány rendőr s pár 52-es baka állt őrséget a közönségtől teljesen elhagyott uton, újra kigyuladt az épület negyedik emeletén az *Eisler* lakása. Egyszerre csak, mintha hatalmas reflektor öntötte volna széles fénysugarát, világosság áradt a szomszédos házsor tetejére. A rendőrök a Klauzál-utca sarkára futottak s látták, hogy az *Eisler* lakásának négy ablakából láng csap ki. Tüzoltó csak kettő volt már az épületen, jelentést tettek tehát a tűzörségen, a honnan sebesen megjelent egy csapat tüzoltó s az oltáshoz látott. Lapunk zártakor a tűz még ég. A szomszédos *Sternberg-féle* ház lakóit a kiujult tűz álmukból riasztotta föl s mindnyájan kifutottak az utcára.